

мовою, не всі діти можуть витримати таке навантаження. Тож поступово деякі учні залишилися лише в іноземній школі.

“З мого досвіду викладання дітям, які зараз перебувають за кордоном, я помітила, що за два роки в іншій країні та іншомовному середовищі деяким із них уже легше знайти відповідник якогось слова іноземною мовою, ніж українською. Тому, якщо батьки хочуть зберегти рідну мову в сім’ї, їм варто докласти до цього зусиль, але водночас не перевантажити дітей”, – каже Оксана Ревун.

Алла Ворон також акцентує на ролі батьків у формуванні дитини. Коли в сім’ї прищеплений інтерес до пізнання, читання, розвитку, то й діти зорієнтовані саме на це, каже вона.

Що робити батькам, аби підлітки не забули українську за кордоном?

1. Спілкуватися між собою українською (вдома, у громадських місцях)

“Нехай навіть це буде недосконале, суржикове мовлення, але воно вирізнятиме вас з-поміж тих, хто говорить мовою агресора. Це ваш особистий імідж як громадян. Крім того, це підтримка іміджу України як суверенної держави, що має державну мову, власну історію, національні традиції”, – каже Алла.

Український фольклорний ансамбль “Божедари” на фестивалі різних культур у місті Оберурзель, Німеччина. Авторка фото: Анна Андрієвська

2. Пояснювати, навіщо говорити українською

Батькам важливо розповідати підліткам про їхню ідентичність, наголошувати, що рідна мова допомагає тримати зв’язок із батьківщиною, а також із рідними та друзями, які залишилися в Україні, додає Оксана Ревун.

Для цього час від часу можна організовувати онлайн-зустрічі з друзями, однокласниками дитини, які залишилися в Україні, щоби вона відчувала себе частиною цієї спільноти.

3. Пропонувати актуальний освітній контент

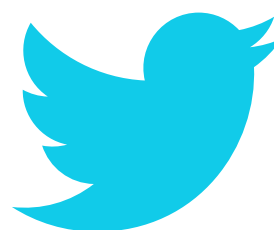
За словами Алли Ворон, корисними для підлітків можуть стати науково-популярні програми українською, перегляд уроків із різних предметів українською мовою від **“Всеукраїнської школи онлайн”**, а також участь у безплатних онлайн-проєктах від **ГО “Смарт Освіта”**, як-от:

- **“Залишаємось з Україною”** – це онлайн-заняття з опанування українознавчого компонента для учнів 5-11-х класів;
- **“Тепер я знаю”** – 5-тижневий курс з української мови та математики для школярів, який допоможе їм надолужити втрачені знання, зрозуміти теми, які складно давалися в школі та опанувати базову програму.

Неформальні уроки в межах цих проєктів – це не лише вивчення української мови, літератури й історії України чи надолуження освітніх втрат. Це ще і спілкування з однолітками-українцями, вчителями, які підтримують і заохочують до навчання і розвитку, створення спільних учнівсько-вчительських проєктів, зустрічі з дитячими письменниками, видавцями, додає вчителька.

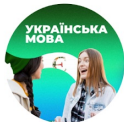

“Нашим дітям, які перебувають за кордоном і відірвані від звичного українського освітнього середовища та друзів, дуже не вистачає спілкування з однолітками-співвітчизниками. А участь у таких проєктах допомагає долати труднощі в спілкуванні та навчанні. Крім того, це ще й можливість отримати психологічну допомогу, яка сьогодні вкрай необхідна всім віковим категоріям учнів”, – каже Алла Ворон.

- Тренувати українську мову та повторювати чи вчити українську літературу, історію України, всесвітню історію, громадянську освіту можна й за допомогою аудіоуроків

Аудіоуроки

Добірки уроків

 <p>Українська мозаїка</p> <p>8 клас 9 клас 10 клас 11 клас</p>	 <p>Українська література</p> <p>8 клас 9 клас 10 клас 11 клас</p>	 <p>Історія України</p> <p>7 клас 8 клас 9 клас 10 клас 11 клас</p>
 <p>Всесвітня історія</p> <p>6 клас 7 клас 8 клас 9 клас 10 клас 11 клас</p>	 <p>Громадянська освіта</p> <p>Розділ 1 Розділ 2 Розділ 3 Розділ 4 Розділ 5 Розділ 6 Розділ 7</p>	 <p>Історія Криму</p> <p>Історія Культура Люди</p>

Скриншот із сайту “Вчися вухами”

Ці аудіоуроки – не суха “вичитка” основних тем зі шкільних предметів, а цікава осучаснена подача матеріалу. Кожен урок триває приблизно 20 хвилин. Слухати аудіоуроки можна [тут](#) та на різних подкаст-платформах.

4. Читати сучасну українську літературу

“За моїми спостереженнями, підлітки мають певні стереотипи щодо української літератури, мовляв, **вона лише про страждання та кріпаків**. Тому важливо показувати підліткам альтернативи й відкривати для них нових сучасних авторів.

Класичні твори варто прив’язувати до актуальних подій, обговорювати з дітьми, як би це могло бути зараз, які зміни відбулися впродовж цього часу тощо. Такі порівняння можна будувати, читаючи й сучасну літературу”, – вважає Оксана Ревун.

Наприклад, Алла Ворон учням середнього і старшого шкільного віку радить читати твори таких сучасних авторів: Сашка Дерманського, Володимира Рутківського, Галини Ткачук, Оксани Луцківської, Марини Павленко, Ірен Роздобудько, Марини та Сергія Дяченків, Андрія Кокотюхи, Галини Малик, Зірки Мезатюк, Галини Пагутяк, Сергія Жадана та інших.

Також можна пропонувати підліткам різні онлайн-ресурси, спільноти в соцмережах, які популяризують читання. Зокрема, сайт “**Читомо**” (найбільше українське медіа про книговидання країни й світу), простір української дитячої книги “**БараБука**” тощо.

Радимо ознайомитися з **добіркою** книжок українських письменників для дітей і підлітків від “Барабуки”.

5. Розвивати навички письма

Аби діти не забували базові граматичні правила, крім вивчення в підручниках, пропонуйте їм тренуватися на практиці, радить Оксана Ревун.

“Зараз чимало підлітків у спілкуванні між собою використовують голосові повідомлення. Тобто вони майже не пишуть. Запропонуйте їм друкувати повідомлення своїм друзям чи вам, батькам. Так вони зможуть тренувати й правопис, і розділові знаки тощо”, – пояснює вчителька.

До речі, навички письма в дітей можна розвивати й за допомогою матеріалів “**Національного проєкту: пишемо есе**” від ГО “Смарт освіта”. Нагадаємо, що в межах проєкту група експертів опублікувала безплатні матеріали для розвитку навичок письма, критичного мислення та читацької грамотності. Їх можна знайти **на сайті**.

6. Розширювати україномовну спільноту офлайн

Для підлітків, які перебувають за кордоном, важливо, щоб вони чули українську не лише онлайн. Добре, якщо вони будуть учасниками “клубів за інтересами”, де зустрінатимуться наживо з україномовними однолітками, гратимуть в ігри, ходитимуть у походи тощо. Тобто розвиватимуть свою україномовну спільноту за межами дому.

Сімейний клуб "Всюдиходи: табори й походи", місто Таунусштайн, Німеччина. Автор фото: Сергій Ульченко

Так, 18-річний Максим Ульченко організував у Німеччині для українських підлітків 12-17 років гурток "Січ". У програмі – пішохідний туризм, скелелазіння, сплави на байдарках, спів українських пісень, відзначення традиційних свят, писанкарство, колядування, знайомство з біографіями видатних українців тощо.

Гурток Максима Ульченка під час скелелазіння. Фото: Максим Ульченко

За словами Максима, війна, адаптація в іншій країні, нова школа, мова дуже впливають на моральний стан підлітків. Тож він захотів створити середовище, де вони мали б можливість вільно висловлювати свою думку та проявляти себе.

"Одна із цілей проекту – зберегти українську ідентичність дітей. Водночас як школа й суспільство сприяє якнайшвидшій адаптації та інтеграції дітей за кордоном, важливо супроводжувати цей процес у такий спосіб, щоб адаптація українських дітей не відбувалася ціною їхньої ідентичності.

Тому українцям в інших країнах важливо створювати україномовне середовище, яке всіляко сприятиме культурному, духовному та фізичному розвитку молоді", – каже Максим.

Схожі можливості для українських дітей та підлітків створюють і інші осередки української діаспори за кордоном, які доступні чи не в кожній країні.

"Та найголовніше, що можуть зробити батьки для своїх дітей у питанні збереження рідної мови, – мотивувати їх власним прикладом. А ще важлива увага до дітей, любов і тепло. Тільки така атмосфера в сьгоднішніх умовах дасть їм правильну підтримку", – підсумувала Алла Ворон.

ДОБІРКА УКРАЇНОМОВНОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Для вивчення української мови:

- безплатний курс **“МовИТИ”** від студії онлайн-освіти EdEra: 5 модулів, додатки, чеклисти та добірки корисних джерел, практичні завдання та тестування, чат-спільнота однодумців;
- сайт **“Мова - ДНК нації”**: тут можна знайти правила нового правопису, потренувати вживання паронімів, синонімів, знайти відповідники до суржику, виконати вправи, написати диктант, а в розділі **“Перевірка”** – перевірити свій текст на помилки;
- безплатний мовний курс **“Єдині”** розрахований на 28 днів підтримки в переході на українську;
- більше онлайн-ресурсів для вивчення української можна відкрити для себе й у **добірці** від мовного омбудсмена.

Пізнавальний контент:

- ютуб-канал **“Цікава наука”**: тут ви знайдете науково-популярні та освітні відео з біології, фізики, астрономії, географії, математики, які перекладені та озвучені українською мовою;
- ютуб-канал **“Клятий раціоналіст”**: тут пропонують науково-популярний контент, розвінчують міфи, просувають раціоналізм і здоровий глузд, а також діляться лайфхаками;
- ютуб-канал **“Твоя Підпільна Гуманітарка”**: тут ви знайдете лекції, інтерв'ю та онлайн-дискусії, що в той чи той спосіб стосуються гуманітарних наук;
- ютуб-канал **“Історія без міфів”**: ресурс про історію України та світу без прикрас та фальсифікацій;
- ютуб-канал **“WAS: Популярна історія”**: відео про маловідому історію, а також ролики про яскравих історичних персонажів і добірки найвизначніших подій;
- ютуб-канал **“Локальна історія”**: автори руйнують міфи та стереотипи, породжені не лише окупаційними владами, а й окупованим суспільством;
- ютуб-канал **“імені Т. Г. Шевченка”**: тут ви також знайдете цікаві відео на тему історії України;
- ютуб-канал **“Як не стати овочем”** про інфомедіагігієну;
- велика **добірка українських ютуб-каналів** для дітей та підлітків від видання Texty.org.ua;
- для розвитку в дітей медіаграмотності й критичного мислення можна використовувати книжки із посібника **“Живі письменники. Як говорити з дітьми про війну та мир”**;
- **альбом-мюзикл** “Ти [Романтика]” від проекту “МУР” про творчість митців “Розстріляного відродження”. Нагадаємо, раніше в **матеріалі** “Нової української школи” методистки ГО “Смарт освіта” Юлія Топольницька та Катерина Молодик спробували дослідити й пояснити значення найяскравіших цитат із музичних треків цього альбому-мюзиклу;
- проект “Суспільного” для підліткової аудиторії **“Колайдер”** про технології, освіту, науку, попкультуру та історію. Він презентує відео в трьох форматах:
 1. експлейнер-журнал “Та невже?": тут і загадки космосу, міфи про тварин, і розповіді про українську боротьбу, геймерів та інші явища;
 2. наукові батли “Хто тут Ейнштейн?” із залученням популярних серед підлітків блогерів, як-от Влад Шевченко, alyona alyona, Roxolana, Влад Рудніцький та інших, де вони змагаються між собою в справжніх наукових батлах і перевіряють фізичні явища, хімічні досліди на собі;
 3. інфотеймінг-ролики “КіберХата”: у цьому форматі блогери Валерія Пешикова та Микола Мальчин розповідають усе про віртуальний світ, зокрема і про кібергігієну, і про цифрову безпеку, і про негативний вплив російського контенту.

Добірка тематичних статей від “НУШ” для батьків підлітків:

- **“Підліткознавство воєнного часу: які ознаки зараз притаманні поведінці підлітків і як допомогти “майже дорослим” пережити цей час”**;
- **“Підліткові імпульсивність, максималізм та ідеалізм: як їх перетворити на потенціал та що варто знати про роботу з підлітками”**;
- **“Як батькові зберегти зв'язок із дитиною, якщо вона за кордоном через війну”**;
- **“Чому українські підлітки споживають російський контент і що можна запропонувати натомість - на прикладі проекту “Колайдер”**”;
- **“Звідки діти можуть чути російські наративи - пояснення фактчекерки та дослідниці дезінформації”**;
- **“Якщо раптом учні озвучують російські наративи: які шляхи комунікації найбільш коректні”**;
- **“Булінг українських учнів за кордоном із боку місцевих дітей: що робити батькам”**;
- **“Підтримують дії путіна, співають гімн росії та булять українців: що робити, якщо ваша дитина в закордонній школі вчиться з дітьми росіян”**.

Ірина Троян, опубліковано у виданні "Нова українська школа"

Титульне фото: unsplash.com

Фото в тексті: Анна Андрієвська, Сергій Ульченко, Максим Ульченко

Читайте також:

- Ув'язнена пісня вільного народу
- Професор Юрій Шевчук: Двомовність як хвороба
- Чому не варто толерувати російську культуру
- Євгенія Кузнецова: Лінгвістичні наслідки війни
- "Червоної смородини" немає
- Культура після нашествия рашистської орди: нова українізація чи старе шароварство?
- Українцем бути круто
- Ярослав Грицак: Пізно вже бути Центральною Європою, пора ставати просто Європою

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com